

Green infrastructure for better living

Novičnik projekta LOS_DAMA! št. 6-7
12/2019

Zaključna konferenca projekta LOS_DAMA! se je odvijala 10. oktobra 2019 v Münchnu in 11. oktobra 2019 v Freisingu, v času, ko je potekal redni letni dogodek za načrtovalce krajine in arhitekta Weihenstephaner Forum. S povezavo konference in foruma smo poleg projektnih partnerjev nagovorili tudi raziskovalce, univerzitetne profesorje, lokalne strokovnjake

s področja načrtovanja in mlade bodoče strokovnjake. Oba dneva smo v predstavitve in razprave vključili tudi politike na lokalni in metropolitanski ravni. Skupno se je konference udeležilo več kot 120 ljudi. Najlepše se zahvaljujemo vsem udeležencem, ki ste skupaj z nami ustvarili navdihujoče ozračje za nova, nadnacionalna spoznanja!

1. dan – glavni rezultati projekta LOS_DAMA!

Izobraževalni obiski delovnih mest – nadnacionalno sodelovanje v najboljšem smislu

Vtisi z izobraževalnih obiskov delovnih mest v drugih ustanovah

Pomemben del nadnacionalnega učenja in izmenjav v projektu LOS_DAMA je program izobraževalnih obiskov delovnih mest v drugih ustanovah, o katerem smo poročali že v Novičnikih 3 in 5. Namen tega pristopa je omogočiti predstavnikom oddelkov za načrtovanje, da se seznanijo z načrtovanjem v drugih mestih in pridobijo nove kompetence. Manuela Brückler in Karsten Berr sta na zaključni konferenci želela ugotoviti in oceniti, ali je bil ta cilj izpolnjen, zato sta nekatere udeležence programa in njihove gostitelje povprašala o pozitivnih in negativnih izkušnjah.

Manuela in Karsten sta prebila led tako, da sta začela z bolj osebnimi vprašanji obiskovalcem, kot so, katera hrana in pijača jim je bila najbolj všeč v mestu gostitelju ali kakšen je gostiteljev obseg dela. Nato sta prosila obiskovalca in gostitelja, naj spregovorita o svoji izkušnji. Obiskovalce sta vprašala, kaj so se naučili zase in kakšna nova spoznanja bodo lahko posredovali svojim upravam, katere izkušnje bi radi morda uveljavili v lastni praksi ter koliko je izmenjava prispevala

Kot primere sta izbrala tri pare sogovornikov, v katerih je bil prvi navedeni predstavnik ustanove gostiteljice in drugi obiskovalec. To so bili:

- **Andrej Gulič** z Urbanističnega inštituta Republike Slovenije (UIRS) v Ljubljani in **Alessandro Betta** iz Mesta Trento;
- **Philipp Vesely** s Salzburškega inštituta za regionalno planiranje in stanovanja (SIR) in **Alexandre Mignotte** iz Metropole Grenoble Alpe (GAM);
- **Christina Stockinger** iz Mesta Dunaj in **Matthias Lampert** iz Mesta München.

k temu, da so prevprašali svoje razmišljanje in delovanje. Eden izmed vidikov obiska na delovnem mestu, ki so ga vsi udeleženci navedli kot pozitivnega, je bil, da so bili obiski navdihujoči in so jim omogočili, da so drugače pogledali na stvari ter na presenetljive načine širili njihova obzorja. Tudi gostitelje sta vprašala, ali sta jim izmenjava in razpravljanje z obiskovalcem prinesla navdih in nove poglede na pristope k načrtovanju.

Vprašala sta jih še, ali bi tudi sami želeli sodelovati v takem programu in obiskati kakšno drugo mesto v alpski regiji. Tudi tu sta vsakič naletela na pozitiven odgovor.

Gostitelji so ocenili izmenjave kot zelo navdihujoče. Zdi se jim, da bi bilo priporočljivo programe vključiti tudi v druge projekte.

Evropsko in lokalno – vzpostavljanje okretnice med različnimi ravnmi

Uresničevanje številnih politik in strategij EU zahteva izvedbene zmogljivosti na lokalni ravni. Lokalne politike in ukrepi na lokalni in metropolitanski ravni pokažejo, ali in kako se politike EU prenašajo v prakso. Projekt LOS_DAMA! je bil neke vrste okretnica, ki je omogočala izmenjavo in sodelovanje v obeh smereh – z lokalne ravni na nadnacionalno in od tam nazaj k lokalnim pilotnim projektom. V ta namen smo povezali pilotne aktivnosti na sedmih območjih z aktivnim članstvom v Akcijski skupini 7 Evropske strategije za Alpsko regijo (EUSALP). Na temelju teh aktivnosti in izkušenj so partnerji znanja pri projektu LOS_DAMA! v tesnem sodelovanju z izvajalci pilotnih projektov pripravili niz priporočil za oblikovanje politik na lokalni ravni. V tem delu konference sta **Aurore Meyfroidt (Univerza Grenoble Alpes)** in **Alessandro Betta (Trento)** predstavnikom **Metropole Grenoble Alpe (Jérôme Dutroncy)** in **Mesta München (Matthias Lampert)** predstavila priporočila za politike na lokalni ravni.

V nadaljevanju smo podrobneje razpravljali o večravnem sodelovanju. **Sylvia Pintarits (Mesto München)** je kot članica Akcijske skupine 7 pri EUSALP predstavila dejavnosti projekta LOS_DAMA! in mrežo mest. Akcijska skupina 7 združuje države, regije/dežele, NVO in projekte z območja EUSALP, njen cilj pa je, da bi bila alpska regija z vsemi svojimi območji vzorčni model zelene infrastrukture.

Za München je priporočljivo, da ohranja začetni zagon in še naprej tesno sodeluje z medobčinskimi krajevnimi združenji. To bi lahko izvedli tako, da zaposleni v mestni upravi del delovnega časa namenijo neposredni podpori tem združenjem. Eno izmed priporočil za Grenoble Alpe je bilo, da »uradniki, pristojni za krajino in biotsko raznovrstnost, prevzamejo vlogo spodbujevalcev in usmerjevalcev sodelovanja med oddelki metropolitanske uprave in širše«.

Izmed splošnih priporočil za izboljšanje stanja na področju zelene infrastrukture na metropolitanskih območjih je posebej pomembno tisto, ki se nanaša na ohranjanje in jačanje večravnega upravljanja. V kontekstu projekta LOS_DAMA! je cilj zlasti sodelovanje lokalne in metropolitanske ravni pri izvajanju EUSALP. V okviru Akcijske skupine 7 lahko predstavniki projekta LOS_DAMA! prispevajo **povratni odziv o tem, kaj ovira in kaj spodbuja** izvajanje ciljev izboljšanja zelene infrastrukture na lokalni ravni.

Oceno in mnenje o uspešnosti in slabostih te lokalno-nadnacionalne povezave so predstavili **Sergeja Praper**, strokovnjakinja za regionalno načrtovanje na UIRS iz Ljubljane, **Jérôme Dutroncy**, podpredsednik Metropole Grenoble Alpe in **Peter Eggensberger**, nacionalni koordinator za EUSALP z Ministrstva Dežele Bavarske za okolje in varstvo potrošnikov.

Sodelovanje v preteklih letih je bilo plodno in je porodilo celo **nov projekt v programu Območje Alp LUIGI**. Ob nadaljevanju prizadevanj za izboljšanje zelene infrastrukture s posebnim poudarkom na sadovnjakih bo LUIGI omogočil tudi ohranitev delovanja mreže mest, vzpostavljene v projektu LOS_DAMA!. Le malo mest in metropolitanskih območij v svojih lokalnih politikah namenja pomembno vlogo nadnacionalni in evropski razsežnosti.

Nasprotno pa je Metropolita Grenoble Alpe vse bolj dejavna v tej smeri in bo v letu 2020, ko bo Francija predsedovala EUSALP, gostila dogodke za predstavnike več ravni upravljanja. Zdi se, da v tej zares alpski metropoli zelo dobro razumejo in uveljavljajo nujnost delovanja na lokalni ravni za ohranjanje in izboljšavo ekosistemskih storitev zelene infrastrukture in biotske raznovrstnosti.

Uporabimo vire – Orodja za vzpostavljanje in izboljšave zelene infrastrukture

»Učimo se iz izkušenj drugih mest in regij«, je bil moto sekcije s temo orodij na zaključni konferenci v Münchnu. To sekcijo sta vodili **Martina van Lierop, TU München**, in **Christina Stockinger, Mesto Dunaj**, ki sta predstavili raznovrstna orodja, ki smo

jih razvili in preizkusili v pilotnih projektih LOS_DAMA!: orodja za podporo sodelovanju v mestih in regijah, orodja za vključevanje deležnikov in orodja za ozaveščanje o »navadnih« primestnih krajinah.

Zbirka orodij je oblikovana za mestne in regionalne uprave in vsebuje opise orodij, izkušnje partnerjev projekta z uporabo ter s tem povezane nasvete. Na konferenčni sekciji o orodjih so dali besedo petim projektnim partnerjem, ki so predstavili vsak eno izmed orodij. Tako je občinstvo dobilo vpogled v različne vrste orodij. S spletnim glasovanjem so udeleženci izbrali orodje, ki se jim je zdelo najbolj zanimivo, in tistega, o katerem so želeli izvedeti več.

Orodje, za katerega se je občinstvo najbolj zanimalo, je bil »SPORAZUM O SODELOVANJU NA SKUPNOSTNIH URBANIH OBMOČJIH«. Cilj tega orodja je spodbuditi prostovoljce, kot so šolski razredi, da se dejavno vključijo v dogajanje v domačem mestu.

V okviru projekta LOS_DAMA! je občina Trento sporazum preizkusila tako, da ga je uporabila v povezavi s prenovo opuščenih zemljišč in pešpoti. Sporazum so uporabili še za to, da so omogočili sodelovanje šolskih razredov na delavnici in da so razvili izobraževalni projekt za urejanje zelenjavnih vrtov in javnih zelenih površin.

Več o orodjih iz sedmih pilotnih projektov izveste v publikaciji Zbirka orodij, ki je na voljo v tiskani obliki v angleščini, s spleta pa jo lahko prenesete v nemščini, italijanščini, francoščini in slovenščini:

https://www.alpine-space.eu/projects/los_dama/en/pilots-results/results/final-publications

Sejem izkušenj – vpogled v lokalne projekte!

Linda Mertelmeyer (Mesto München) je na začetku predstavila zemljevid krajinskega zaklada, ki so ga razvili skupaj z lokalnim združenjem Regionalno planiranje za jugozahodni München.

Philipp Vesely (Salzburški inštitut za regionalno planiranje in stanovanja) je pojasnil namen pilotnega projekta Ekosklad Salzburg, katerega cilj je izvajati izravnalne ukrepe in prepoznati primerna območja za izboljšanje zelene infrastrukture s strateškim pristopom.

Sarah Braccio (Regija Piemont) je pripravila kratek vpogled v projekt Corona Verde, v katerem preizkušajo nov sistem načrtovanja zelene infrastrukture Mesta Torino in okoliških občin.

Guillaume Tournaire (Metropola Grenoble Alpe) je predstavil lokalne projekte, usmerjene v boljše razumevanje vrednosti primestnih krajin: štiri strokovna predavanja za strokovnjake v upravah in politike ter lov na krajinski zaklad za občane.

Christine Joas (Združenje za resave, München) je predstavila zemljevid zgodb v podobah kot orodje digitalne vizualizacije za predstavitev kompleksnega razvojnega načrta krajine.

Sejem izkušenj je omogočil vpogled v lokalne pilotne projekte LOS_DAMA! in odprl prostor za izmenjavo pomembnih izkušenj o tem, kakšni so najboljši načini izboljšave zelene infrastrukture za bolj kakovostno bivanje. Skupino je po razstavi vodila **Dorothea Palenberg**, govorniki pa so žrebali, kdo bo naslednji predstavil svoj pilotni projekt.

Alessandro Betta (Mesto Trento) je jedrnatno predstavil nove sisteme poti v primestnih območjih Trenta in GIS analizo za trajnostno kmetijstvo na javnih in zasebnih zemljiščih.

Damjana Gantar (Urbanistični inštitut Republike Slovenije) je predstavila dejavnosti v Krajinskem parku Ljubljansko barje, predvsem analizo vzorcev uporabe prostora in tematsko zasnovano zelene infrastrukture.

Robert Rossa (Združenje Dachauer Moos, München) je osvetlil medobčinsko krajinsko konferenco "Let's do Moor" in njene koristi. Organizirali so jo z Mestom München in Ministrstvom Dežele Bavarske za okolje in varstvo potrošnikov.

Kot zadnja je **Christina Stockinger (Mesto Dunaj)** predstavila nov regionalni park »Dreianger«, ki je v postopku vzpostavitve skladno s krajinskim načrtom in akcijskim planom, pri pripravi katerih so sodelovali številni deležniki.

Improviziranje je ključ do uspešnega upravljanja in izvajanja evropskih projektov. Pred večernim sprejemom je intenzivne, včasih naporne, a plodne izmenjave izkušenj v projektu LOS_DAMA! ponazorila skupina »Bühnenpolka«. Prepričali so nas z odlično in zabavno improvizirano predstavo.

Želite izvedeti več?

Publikacija »Krajine na mestnem obrobju« vsebuje razglednico in kratek opis vsakega izmed lokalnih pilotnih projektov.

»Priročnik LOS_DAMA!« ponuja pregled celotnega projekta in naše odgovore na izzive za izboljšanje zelene infrastrukture. »Zbirka orodij« in »Zbirno poročilo o projektu LOS_DAMA!« ponujata bolj poglobljene informacije in sta namenjena strokovnjakom v upravah oz. praksi in na univerzah.

Publikacije so dostopne na spletu na:

https://www.alpine-space.eu/projects/los_dama/en/pilots-results/results/final-publications

Če želite prejeti tiskano različico, prosimo, da stopite v stik z nami preko:

los_dama@muenchen.de

2. dan – Povezujemo ljudi, znanje in regije

Ta dan je bil v ospredju 12. Weihenstephaner Forumu projekt programa Območje Alp LOS_DAMA! s temami izboljšanja zelene infrastrukture, primestnih krajin, prenosa znanja in transdisciplinarnega sodelovanja po vsej alpski regiji.

Po odličnem prvem dnevu zaključne konference LOS_DAMA! v Vorhoelzer Forumu v Münchnu, je tudi drugi dan z Weihenstephaner Forumom

obljubljal uspeh. Celo vreme je bilo na naši strani. Po več dneh dežja je posijalo sonce in osvetlilo Alpe, ki so se celo iz Freisinga lepo videle. Čeprav je bil dan posvečen predavanjem in je imela konferenca bolj akademski značaj kot prvi dan, se je organizatorjem zdelo pomembno, da ohranjajo duha projekta LOS_DAMA!. To je pomenilo, da so poleg govorcev z akademskim ozadjem besedo imeli tudi ljudje iz prakse – z občin, iz lokalnih združenj in politike.

Po pozdravnem nagovoru **prof. Stephana Pauleita** (TUM) je **prof. Paul Opdam** z Univerze Wageningen na Nizozemskem predaval o povezovanju znanosti in prakse. S predstavitvijo treh študij primerov na Nizozemskem je pojasnil, kako lahko znanje igra pomembno vlogo v transdisciplinarnih projektih.

Prof. Mark Michaeli z Oddelka za trajnostni urbanizem TUM je razložil povezave med ruralnimi in urbani območji, pri čemer je poskušal razbiti nekaj mitov o gonilnih silah urbanizacije. Pokazal je tudi, kako lahko oživimo jedra ruralnih naselij, da se izognemo razpršenemu razvoju poselitve.

Giovanna Ulrici iz Mesta Trento in **doc. Sara Favargiotti** z Univerze v Trentu sta prispevali sinergično predavanje o možnostih sodelovanja med prakso in raziskovalnim delom, mestno upravo in univerzo pri organiziranju sodelovanja javnosti in iskanju rešitev za načrtovanje razvoja zelene infrastrukture v močno urbaniziranem severnem delu Trenta.

Prof. Henrik Schultz je nadaljeval po kosilu s prikazom, kako lahko podobe podprejo soustvarjanje in interdisciplinarnost s komuniciranjem o načrtovalskih rešitvah, pojasnjevanjem krajin in oblikovanjem razumljivih vizij.

Kako lahko z evropskimi projekti podpremo lokalne akterje in pobude, je na podlagi primerov iz pilotnih dejavnosti LOS_DAMA! pojasnila **Linda Mertelmeyer** iz Mesta München z lokalnima partnerjema **Robertom Rossom** iz Združenja Dachauer Moos in **Christine Joas** iz Združenja za resave.

Zadnja predavanja so prinesla poglede lokalnih političnih predstavnikov.

Stefan Löwl, Vodja uprave Okrožja Dachau, je razpravljal o pomenu krajine, pa tudi o potrebi po večji pripravljenosti za sodelovanje, odprto razpravljanje in inovativne povezovalne rešitve, če želimo zadovoljiti potrebe različnih strani. **Peter Felbermeier**, župan Haimhausna, je na primeru sodelovanja v lokalnem združenju Dachauer Moos izpostavil pomen in izzive medobčinskega sodelovanja.

Konferenca je potekala v dobrem ozračju. Kljub različnim ozadjem govorcev ali morda prav zaradi njih je bil celotni dogodek lepo uravnotežen. Vsak obiskovalec je lahko našel temo, ki ga je zanimala, in dobil nove zamisli. Na Weihenstephaner Forumu smo se o razvoju zelene infrastrukture naučili to, da je potrebno tako razvoj zelene infrastrukture, kot rešitve zanjo prilagoditi lokalnim razmeram. Zato je potrebno ponovno premisliti o načinih sporočanja z znanjem in s podobami in jih prilagoditi tako, da bomo bolj učinkovito dosegli lokalne akterje. Na vseh upravnih ravneh, pa tudi med disciplinami potrebujemo nove načine sodelovanja in nova

partnerstva. Prav tako je potrebno vključevati lokalno znanje in v rešitve usmerjene raziskave ter zagotoviti prostor in odprtost za preizkušanje in za različne poglede. Morda bo za to potrebnih veliko različnih orodij. Predstavitve so pokazale, da taka orodja imamo.

Če ste zamudili 12. Weihenstephaner Forum ali si ga želitev ponovno ogledati, so predavanja dostopna na spletu na:

<http://www.landschaft.wzw.tum.de/archiv/weihenstephaner-forum/12-weihenstephaner-forum-2019.html>

Izdajatelj/Urednik
Mesto München - Oddelek za urbanistično
načrtovanje
Blumenstrasse 28a - 80331 München
www.muenchen.de/plan
los_dama@muenchen.de

Regija Piemonte
Oddelek za strateško načrtovanje in zeleno
gospodarstvo
Corso Bolzano, 44 - 10121 Torino
los_dama@regione.piemonte.it

v sodelovanju z
Oddelkom za zunanje odnose in sporočanje

Prevod
Polona Mesec

Urednici za slovensko različico
Sergeja Praper Gulič, Nina Goršič (UIRS)

Oblikovanje
ERICA s.a.s. - Pinerolo [TO]
www.studioerica.it

Avtor naslovne fotografije
Dobner & Angermann

Avtorstvo fotografij
Dobner & Angermann (2-6 stran)
LOS_DAMA! (7-8 stran)

December 2019

Evropski sklad za regionalni razvoj
